

Kjetil Loftsgarden og Frode Iversen

Ikoniske fotografier fra arkeologiens barndom – i farger

I Universitetsmuseenes fotodatabaser finnes mange ikoniske bilder fra arkeologiens barndom. Flotte svart-hvitt bilder som skaper en egen stemning. Hvem har vel ikke sett de ikoniske bildene fra Oseberg-utgravningen i 1904. Og gir ikke bildet av Vikings grunnlegger A.W. Brøgger og hans assistent Sigurd Grieg i telt på Jarlsberg et herlig glimt inn i datidens feltarkeologi? Men også deres verden var i farger. Selv om svart-hvitt bilder er ikoniske og derfor helst ikke skal røres, kan det være fristende å minne om saksordfører Einar Førdes humoristiske karakteristikk av motstanden mot fargefjernsyn fra Stortingets talerstol i 1971: «Me får finna oss i at synda hev kome til jorda, men vi vil ikkje ha ho i fargar.»

Mange har sikkert sett TV-seriene «USA i fargar» og «2. verdenskrig i farger». Resultatene er spektakulære. Man tvinges til å reflektere over fortiden på en annen måte enn når historien sees i svart- hvitt.

Det finnes nå tilgjengelig teknologi som automatiserer prosessen med å fargelegge gamle svart-hvitt fotografier. Vi har brukt DeOldify laget av Jason Antic. Han har utviklet et digitalt hjelpemiddel (skript) som er fritt tilgjengelig, og som automatiserer prosessen gjennom maskinlæring. Vi har kjørt skriptet gjennom Google Colab notebook og finjustert resultatet i Photoshop. Fargeleggingen er en tolkning som programvaren gjør. Det er ikke virkeligheten. Det er aldri et fotografi. Programmet vet at trær er grønne, at himmel blå, og at mennesker kommer i ulike farger. Gjennom en komplisert gjenkjenningssprosess setter den farge til fortiden.

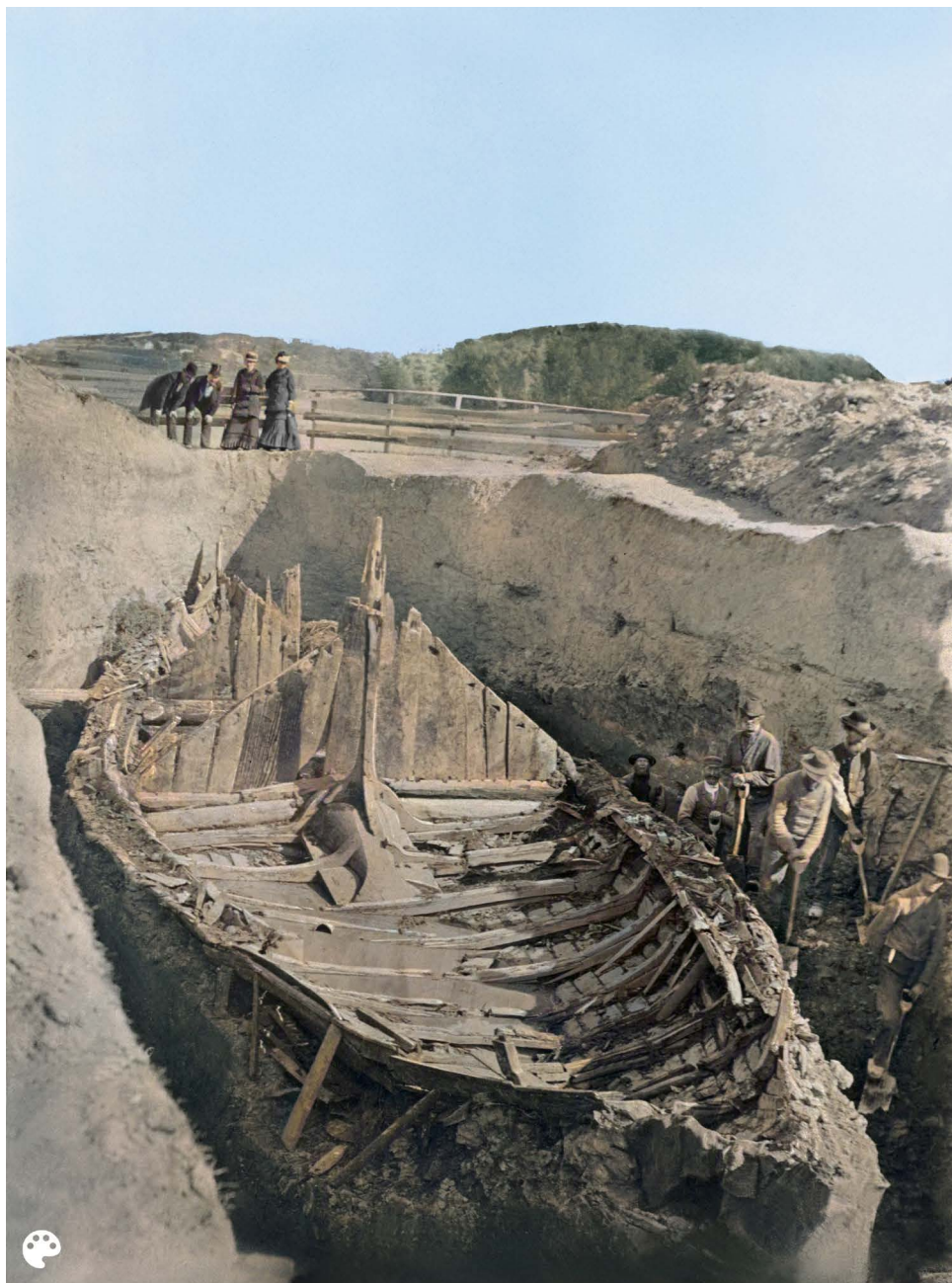
Ikoniske bilder fra arkeologiens barndom er nettopp ikoniske. Kanskje «skal» de være i svart-hvitt. Det skaper en følelse av noe gammelt og opphavelig. Men verden er, og har alltid vært, fargerik. Her presenterer vi syv klassiske fotografier fra arkeologiens barndom i farger. God fornøyelse!

Figur 1. Fra utgravningen av en hellekiste i Aremark i Østfold i 1919. A.W. Brøgger har overtatt gravingen inne i kisten, mens W.C. Brøgger sitter ved siden av. Nr. 1 fra høyre er Paul Johannessen, nr. 3 fra høyre er Jan Petersen, de øvrige er ikke identifisert og trolig hjemmehørende lokalt. (Foto: ukjent) © 2020 Kulturhistorisk museum, UiO / CC BY-SA 4.0.

Figur 2. Sigurd Grieg og A.W. Brøgger i teltet 'Valhall' under utgravningene av gravfeltet på Lille Guldkrone i Sem i Vestfold i 1917. (Foto: Johansen, Paul) © 2020 Kulturhistorisk museum, UiO / CC BY-SA 4.0.

Figur 3. Fra utgravningen av Gokstadskipet i 1880. (Foto: ukjent) © 2020 Kulturhistorisk museum, UiO / CC BY-SA 4.0.

Figur 4. Staben ved Oldsaksamlingen i 1918. Bakerst fra venstre: Jan Petersen, Helge Gjessing og Sigurd Grieg. Neste rekke: uidentifisert dame til venstre, Sofie Krafft til høyre, Astrid Krafft foran. (Foto: Johansen, Paul) © 2020 Kulturhistorisk museum, UiO / CC BY-SA 4.0.

Figur 5. Utgravningen av Osebergskipet 21. juli 1904. (Foto: ukjent) © 2020 Kulturhistorisk museum, UiO / CC BY-SA 4.0.

Figur 6. Haakon Shetelig og Gabriel Gustafson ved den siste middagen på Oseberg i 1904. (Foto: ukjent) © 2020 Kulturhistorisk museum, UiO / CC BY-SA 4.0.

Figur 7. De kulturhistoriske samlinger, Domus Academica, ca. 1890 (Foto: ukjent) © 2020 Kulturhistorisk museum, UiO / CC BY-SA 4.0

